

bedrijfsgegevens

De koeien van Johan Rooms (40) en Isabel Kusé (32) uit het Vlaamse Kalken krijgen sinds vijf jaar hun volledige rantsoen aan het voerhek. De veehouders voeren niet met een voermengwagen, maar met een simpele voerdoseerwagen.

eigenaren	: Johan Rooms en Isabel Kusé
plaats	: Kalken
melkquotum	: 682.400 kg
veestapel	: 80 holsteins, 20 kruislingen, 15 stuks melkvee
oppervlakte	: 87 hectare
productie	: lft. 5.01, 7141 kg melk, 4,42% vet, 3,59% eiwit
teeltplan	: 5,6 ha voederbieten, 3,0 ha tarwe, 28,6 ha grasland, 25,9 ha maisland

Isabel Kusé en Johan Rooms: 'De koeien blijven beter in conditie door de voederbieten'

Krachtvoer in de vorm van brok is voor de koeien van Johan Rooms en Isabel Kusé verleden tijd. Ze krijgen veel ruwvoer voor de kiezen. Vooral voor koeien met een rijke conditie werpt dat systeem zijn vruchten af. Zo profiteren onder meer de vleesveekruislingen ervan.

Vier nieuwe sleufsilos prijken op een rij op het erf van Johan Rooms en Isabel Kusé uit Kalken. Nu nog zijn de silos vrijwel leeg, maar als de mais – ruim 25 hectare – binnenkort gehakseld wordt, komt daar verandering in. Mais vormt de hoofdmoot van het rantsoen van de melkkoeien, die sinds zes jaar hun volledige maaltijd aan het voerhek halen. 'In 2000 hebben we een nieuwe melkstal gebouwd. Tot die tijd voerden we krachtvoer in de melkstal. In de nieuwe melkstal hebben we die mogelijkheid niet. Krachtvoer aan het voerhek geven vonden we te arbeidsintensief. Dat gold ook voor het indelen van de veestapel in productiegroepen. Daarom hebben we het basisrantsoen verzwaard en het krachtvoer weggelaten', legt Rooms uit. In de winter bestaat het rantsoen voor de melkkoeien uit zeventig procent mais en dertig procent gras, aangevuld met 1,5 kg geplette tarwe, 3,5 kg van een mengsel van sojaschroot en koolzaadschroot en 200 tot 250 gram mineralen. Sojaschroot is vanwege de hoge prijs inmiddels vervangen door eiwitkern.

Vers product in de winter

Sinds jaar en dag voert het Vlaamse paar ook voederbieten, in de winter zo'n 15 kg per koe per dag. 'Dat doen we al sinds 1992. We vinden het een mooi product. Op de melkproductie heeft het niet zoveel invloed, maar wel op de gehalten. Vooral het vetgehalte stijgt, het eiwitgehalte in mindere mate. Maar wat ons met name aanspreekt bij het voeren van de voederbieten is dat de koeien beter in conditie

blijven', vertelt Rooms en zijn vrouw vult aan: 'Zo voeren we ook in de winter altijd een vers product.' Voederbieten staan bekend als arbeidsintensief. Hoe gaan Rooms en Kusé ermee om? 'We hebben het voor een deel gemechaniseerd. Om de week reinigen we de bieten, die we vorstvrij moeten houden, in een speciale bietenmolen. De meeste grond is er dan af en we houden een proper product over. Ook het snijden hebben we gemechaniseerd. We hebben een bak op de bulldozer, waarmee we de voederbieten boven de voerwagen kunnen versnipperen.' De Vlaamse veehouders voeren het tmrantsoen in een simpele voerdoseerwagen, die het voer aan twee kanten kan lossen. Rooms laadt met een soort heftruck (foto 9) alle producten laagsgewijs: eerst het gras, dan de bieten en de mais bovenop. Het mengsel met tarwe en eiwitkern gaat er in verschillende lagen tussendoor. 'Anders belandt het toch snel op een hoop', is de ervaring van Rooms, die in de winter zo'n anderhalf uur per dag kwijt is aan voeren en laden. Een voermengwagen hebben Rooms en Kusé niet. 'Vanwege de kosten zien we daar voorlopig van af. Je kunt niet in alles tegelijk investeren. Dit systeem werkt bijna net zo goed.' Rooms verwacht dat de opbrengst van de voederbieten (foto 6) dit jaar wat tegenvalt en uitkomt rond de honderd ton per hectare. 'We bemesten scherp en precies op de limiet. We hebben dit jaar 30 tot 35 ton rundveedrijfmest per hectare toegevend, dat zijn ongeveer 140 eenheden

Johan Rooms verzwaarde basisrantsoen en laat krachtvoer achterwege

In laagjes aan het voerhek

2 De bietenmolen reinigt de voederbieten

3 Rooms laat zijn eigen tarwe pletten en mengen met sojaschroot

Trouw Nutrition

Element	Unit	Waarde	Referentie
Proteïne	g/kg	110	110
Cellulose	g/kg	150	150
Stikstof	g/kg	15	15
...

4 De Vlaamse veehouders proberen ruwvoer van zo hoog mogelijke kwaliteit te winnen

5 De koeien krijgen hun volledige rantsoen aan het voerhek

6 Voederbieten maken al vanaf 1992 deel uit van het rantsoen

7 Twee keer per dag wordt het voer aangeveegd

Staygreen als verkoopargument

De Vlaamse veehouders proberen ruwvoer van zo hoog mogelijke kwaliteit te winnen. 'We besparen op krachtvoer, maar niet op ruwvoer.' Rooms hakselt de mais daarom vrij laat. 'We hakselen bij 35 tot 36 procent droge stof, zodat de sapver-

Om broei in de graskuil te voorkomen gebruikt Rooms 's zomers gewikkelde balen

8

9 Rooms laadt alle ingrediënten in het rantsoen laagsgewijs

10 De nog lege sleufsilo's wachten op de maisoogst van 2008

11 Graskuil: liefst ouder gras met veel suikers

12 Een versnipperbak maakt de voederbieten klein

werkzame stikstof. Een bodemprofielanalyse in het zesbladstadium gaf aan dat er voldoende meststoffen zouden zijn, maar ik ben bang dat door de vele regen voedingsstoffen zijn uitgespoeld.' De tarwe die Rooms en Kusé zelf verbouwen, laten ze pletten in de fabriek. 'Van drie hectare halen we 25 ton. Voor het transport van de tarwe inclusief het pletten betalen we 25 euro per ton. Onze ervaring is dat geplette tarwe het voer versmakelijk. Het restvoer van de melkkoeien gaat naar de pinken. Als we daar geplette tarwe overheen doen, eten ze het op tot de laatste gram.' De kosten voor krachtvoer in het jongste boekjaar lagen op 4,5 eurocent per kg melk.

liezen tot een minimum beperkt blijven.' De rassenkeus bij mais vindt Rooms van minder belang. 'De verschillen tussen rassen zijn niet zo groot als verkopers doen geloven. Staygreen en celwandverteerbaarheid zijn gewoon verkoopargumenten. Verteringsproeven bevestigen dat er nauwelijks significante verschillen zijn. Door de jaren heen zit er ook maar weinig variatie in onze maisuitslagen.' Ook zijn gras haalt de Vlaamse veehouder liefst niet te snel van het land. 'Ik heb graag dat er wat opstaat. Aan ouder gras heb ik geen hekel. Dan hoeft ik ook geen graszaadhooi aan het rantsoen toe te voegen.' Rooms maaide dit jaar op 14 mei, terwijl sommige collega's al eind april inkuilden. 'In veertien dagen tijd haal je dan snel een verdubbeling van de hoeveelheid gras. Bovendien heeft de zon in die periode meer geschenen dan eind april. Door de zon zijn extra suikers gevormd, die de bewaarbaarheid en de smakelijkheid ten goede komen. De eerste snee wil ik graag binnen 48 uur in de kuil hebben. Bij een tweede snee zijn de dagen vaak wat langer, dan streef ik ernaar het gras binnen 24 uur in de kuil te hebben.'

Deze zomer zijn de koeien voor het eerst 's nachts niet meer naar buiten geweest. 'Vanwege derogatie zijn we overgestapt op beperkt beweiden. In de stal voeren we dan mais, eiwitkern en tarwe bij en dit jaar voor het eerst ook graskuil. Voor het gras gebruiken we in de zomer gewikkelde balen, omdat een open graskuil dan te veel risico geeft op broei.'

Vleesveekruislingen aan de melk

Het rollend jaargemiddelde - alleen voor de holsteins - ligt op 7141 kg melk met 4,42% vet en 3,59% eiwit. Met die productie is het Vlaamse stel tevreden. 'Een hoge productie op zich streven we niet na. We vinden het belangrijker dat alles vlot verloopt, dat de koeien gezond zijn, de rekeningen netjes betaald worden en dat we tijd hebben om te leven.' De meeste koeien kunnen prima overweg met het gemengde rantsoen. 'Met name koeien met een rijke conditie doen het goed. Echt scherpe koeien kunnen er minder goed mee omgaan.' Rooms noemt als voorbeeld een aantal vleesveekruislingen, die aan het voerhek opvallen door hun grijze koppen. 'Die doen het goed op dit rantsoen.' Het melken van een aantal vleesveekruislingen startte min of meer toevallig, legt Kusé uit. 'In 2001 konden

13

Het regenwater dat op de ligboxenstal valt, wordt opgevangen

14

Een filter reinigt het opgeslagen regenwater

15

Na het melken sorteert een selectiestation de koeien; de koeien die naar de potstal mogen slaan rechtsaf

16

Pasgekalfde kreupele en oude koeien verblijven in de potstal

17

Deze zomer zijn de koeien voor het eerst niet meer 's nachts naar buiten geweest

19

In de driehoekmelkstal krijgen de koeien geen krachtvoer

18

Onder het erf ligt een enorm bassin dat dient voor de opvang van regenwater

20

Anderhalf uur per dag kwijt aan voeren en laden

we vanwege mond- en klauwzeer een tijd de kalveren niet kwijt. Twee kruislingkalveren hebben we toen geïnsemineerd. Die zijn we vervolgens gaan melken. Eén daarvan melken we nog steeds, de andere is pas in 2007 vertrokken.' De witblauw met holstein gekruiste koeien bevallen dermate goed dat Rooms en Kusé er verder mee zijn gegaan. 'We vonden dat de melkkoeien steeds fragieler werden. Ze hebben bijvoorbeeld snel slepende melkziekte. Met de gekruiste koeien hebben we daar minder last van. Die zijn sterker. Ze geven ook meer melk dan we verwacht hadden. Er zijn er bij die in de tweede of derde lactatie naar 30 kg gaan.' Bijkomend voordeel is dat de kruislingen voor een scherpe vet-eiwitverhouding zorgen. 'In augustus molken we gemiddeld 3,97% vet en 3,66% eiwit', laat Rooms zien op de maandbeoordeling van het Melkcontrolecentrum.

Rooms insemineert de kruislingen met een vleesstier. 'De kalveren die daaruit komen, verkopen we. Gemiddeld brengen die 500 euro per stuk op.' Driekwart van de holsteins kruisen Rooms en Kusé nu standaard met vleesvee. Voor het insemineren van de vaarzen gebruiken ze vooral gesekst sperma van holsteinstieren. 'Zuivere holsteins blijven nodig om de kruislingen te kunnen produceren. Met gesekst sperma weten we precies hoeveel vaarskalveren we krijgen.'

Zuivere witblauwen melken

Behalve de holsteins en de vleesveekruislingen gaan één keer per dag ook zuivere Belgische witblauwen door de melkstal. 'Vleesvee levert relatief weinig op. Je hebt jaarlijks alleen de opbrengsten van de kalveren en van de uitstootdieren. We hebben de vleesveetak met zo'n 25 koeien daarom een beetje geïntegreerd in de melkveetak. We melken de vleeskoeien tot ze drachtig zijn. Ze produceren toch zo'n 2000 kg melk per koe per jaar.' Als ze aan de melk zijn krijgen de vleeskoeien hetzelfde rantsoen als de melkkoeien. 'We voeren ze dan eigenlijk sterk boven de norm, maar dat zorgt er wel voor dat ze bijzonder snel drachtig zijn. Met vijftig tot zestig dagen insemineren we ze. Zijn ze na drie of vier inseminaties nog niet drachtig, dan zijn ze al zodanig in conditie dat de afnestfase nog maar twee maanden duurt.'

De veehouders melken hun koeien in een

driehoekstal (foto 19) met achttien standen. 'Dat we een visgraat zouden bouwen stond van te voren vast. Een zij-aan-zijstal met rapid exit vonden we te duur. Het na-deel van een gewone visgraat is dat je nogal wat capaciteit verliest als er een traag melkende koe tussen staat. De meerprijs van een driehoekstal was bovendien relatief beperkt.'

Combi met ligboxen en potstal

In 2007 bouwden de Vlaamse veehouders de rechterkant van de ligboxenstal om tot een potstal voor veertig koeien (foto 16). Aan de linkerkant van het voerhek bevinden zich nog ligboxen, aan de rechterkant ligt de potstal. Een selectiestation sorteert na het melken de koeien (foto 15). Pasgekalfde koeien, roosterslapers, kreupele koeien en oude koeien krijgen een zender om en mogen rechtsaf de potstal in. De droogstaande koeien staan meestal bij het jongvee, maar de droogstandperiode houden Rooms en Kusé doelbewust kort. 'We beperken die tot twee à drie weken en sommige koeien melken we zelfs door. De lactatiecurve blijft vlakker, er zijn minder pieken en de koeien hebben minder gezondheidsproblemen.' De koeien die wel droogstaan behandelen Rooms en Kusé met kortwerkende droogzetters. 'Juist koeien met een mastitisverleden melken we vaak door. Het is onze ervaring dat die vaak kort voor het kalven opnieuw vlokken in de melk krijgen. We starten dan meteen met behandelen en tegen het moment dat ze gekalfd hebben is het probleem verholpen.'

In 2007 investeerden de Vlamingen ook in regenwateropslag. Rooms trekt op het erf een putdeksel weg (foto 18) waaronder het water glimt. De regen die op het dak van de ligboxenstal en de wagenloods valt, wordt opgevangen in een groot bassin dat onder de erfverharding ligt. 'We kunnen 300 kuub water opvangen. Per dag hebben we ongeveer tien kuub nodig. Het regenwater voorziet in ongeveer zeventig procent van de hoeveelheid water die we nodig hebben', legt Rooms uit. Waarom de Vlaamse veehouder in de opvang investeerde? 'We doen het vooral voor het milieu. Financieel worden we er niet veel wijzer van, maar op de lange termijn is het geen goed idee dat we met z'n allen water van de grondwaterlaag aftappen.'

Inge van Drie